

Párhuzamos álmok dzsungele

A Székelykeresztúron élő Balázs K. Attilának, kit eddig lírikusként ismerhettünk, a Könyvhétre jelenik meg A zöld fotel lakója című prózakönyve a Fiatal Írók Szövetsége Hortus Conclusus sorozatában. Ennek apropóján beszélgettünk.

Több mint tíz éve versekkel jelentkezél, az első köteted is líra volt, most meg egy prózakötettel rukkolsz ki a Könyvhétre. Hogy van ez?

Az a fickó, aki először bennem megszólalt az irodalom hangján, az versben beszélt. Hosszú évekig csak verseket közöltem az irodalmi lapokban, de a versek „közeiben” azért születtek próza-próbálgatások is. Ezek egy fiók mélyén pihentek elég sokáig. A mostani könyvnek hozzávetőlegesen 25 százaléka ezekből a prózakezdeményekből állt össze. A versek után úgy éreztem, érdemes lesz ezeket a szövegdarabkákat előkotorni, kibővíteni, keretet adni nekik, könyvvé szervezni.

A zöld fotel lakója sajátosan ötvözi a tudatfolyam-típusú narrációt a klasszikus elbeszéléssel. Főszereplőd első gondolata az, hogy: „S egyébként is, ki az ördög az a James Joyce?” Nos, akkor hogy is állsz te James Joyce-szal, hát a klasszikus történetmondással?

A történet főhőse, C már az első mondataiban próbál leszámolni a tudatfolyammal, mint olyannal, ami az ő megírás előtt álló történetét illeti. Amit ő ír, az a klasszikus elbeszéléshöz hasonlít a leginkább. Talán haragszik picit Joyce-ra, hogy lelőtt minden poént, ami a tudatfolyammal kapcsolatos. Én magam néhányszor nekiugrottam az Ulyssesnek, de töredelmesen meg kell vallanom, hogy sosem értem a végére.

Műfaji meghatározás helyett (vagy gyanánt) az áll: „kiadó történet(ek). Mi áll ennek hátterében?

A könyvben is megjelenik egyik helyen, hogy C a választani kényyszerülő embert úgy képzei el, mint olyan valakit, aki egy szoba közepén ül, körben ajtók vannak, mögöttük különböző történetekkel. Az ember vagy felkel, és belép a kiválasztott ajtókon, vagy ott marad a helyén, és képzeleg, hogy esetleg mi lehet az ajtók mögött. C a különböző történeteit össze szeretné gyűjteni, dobozokba szeretné zárni, elraktározni azokat, majd kiírni egy táblára a ház falára: „Kiadó történetek ltd.” Arra is gondoltam, ez legyen a főcím, de aztán jobbnak tűnt A zöld fotel lakója – így a műfaji kérdés is le van tudva. Mert egyébként mit írhattunk volna? (Kis)regény? Ez olyan megfoghatatlan.

Posztmodern technikával dolgozol: a főszereplő, C, kigondol egy történetet, miközben éli a sajátját, hogy a végén a kigondolt történet a saját életének valóságává váljék. Tényleg ennyire átválthatók, relatívak a valóságok?

Ahogy C életében (életeiben?) a körök egyre szűkülnek, úgy válik minden fantázia, minden elképzelt vagy megtörtént eset a megélt valóság szerves részévé. Ő nem tudja azt, amit mi tudunk a történet végén: az ő realitási szétszklanak az időben, míg ő tulajdonképpen fizikailag soha el sem mozdul, csak egy zöld fotelben roskad a saját origója, nullpontja irányába.

Mi a helyzet ezzel a zöld fotellel? A magányt, a kontemplációt lehetőségét biztosítja, ugyanakkor kapcsolatok létrejöttében is fontos szerepet játszik...

Vannak emberek, akik nem is tudják, hogy van valahol egy zöld fotel fenntartva a részükre is. Persze a kontempláció és a magányba vonultság kissé fel van nagyítva, el van torzítva a könyvben, de az a zöld fotel ott figyel minden gondolkodó, teljes életet élő ember mindennapjainak a hátterében. Mert mindennek meg kell adni, ami jár. A szellemnek is, a testnek is. Mert a báb nem engedheti el beérsi idő előtt a lepkét.

Visszatérő motívum a töredékesség: C azzal küszködik, hogy az általa megírt, összefüggéstelen szövegdarabokat egybe kovácsolja. Ugyanilyen szétfolyónak tűnik az élete is...

A könyv töredékessége valószínűleg az én saját alkatomból fakad. Úgy vélem, inkább a líra irányában üzemel jobban az agyam: egy prózai mű megírását sem tudom úgy elkövetni, mint egy vérprofii prózaíró, aki leül, és „izomból” megír naponta egy fejezetet. Nekem ez nem megy. Csak töredékeket, történet-foszlányokat gyártok – olyanokat, amilyenekkel életünk is tele van. Remélem azonban, hogy a sokszor összefüggéstelennek tűnő szövegdarabkák valahol mégiscsak találkoznak, és egységes egészet alkotnak. Már amennyire egységes egészről beszélhetünk manapság.

A történetet a történetben egy festőről szól. Van ennek köze ahhoz, hogy olykor te is szoktál festeni?

Nagy valószínűséggel a történetnek köze van a festészet iránti vonzalmamhoz. A kupolában ragadt festő gondolata már rég ott van az agyamban. Én amúgy nem festékekkel meg ecsetekkel, hanem ceruzával és szénrel próbálkoztam, ami a képzőművészeteket illeti, persze csak nagyon amatőr szinten.

A festő egy misztikus történet. És egyre inkább azzá válik a C-jé is. Amolyan mágiusan realitává. Miért szakad el ennyire a hétköznapi keretektől induló történet a valóságtól?

C haldoklik. Egyre jobban elveszíti realitástudatát, ahogy a történet előrehalad, s ahogy egyre homályosabb lesz a valóság. A kérdés végül úgy tevődik fel, hogy mennyire fontos az, hogy ezek az álmok/történetek lejegyződnek-e vagy sem, mennyire számítanak egy átlagos ember álmai a párhuzamos álmok rettenetes dzsungelében. A test halálával amúgy is szétesnek, mint üvegyöngyök, az egyes emlékhalmazok.